

ZARZĄDZENIE NR.....^{5/2022}

REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA

w Lublinie

z dnia .....^{8 marca}..... 2022 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.),

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na okres 1 roku zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację oraz ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków określonych w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków zwierząt, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określonych w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Traci moc zarządzenie Nr 1/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki”.

§ 5. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Naczelnik Wydziału Spraw Terenowych III w Zamościu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie
Arkadiusz Iwaniuk
dr inż. Arkadiusz Iwaniuk

Załączniki

do zarządzenia nr... 5/2022

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie

z dnia ... 8. marca 2022 r.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków

Lp.	Identyfikacja oraz ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
1.	Sukcesja roślinności zielnej oraz drzew i krzewów, prowadząca do pogarszania się warunków siedliskowych dla populacji susłów perełkowanych.	Utrzymanie użytkowania kośno-pastwiskowego siedliska susłów na obszarze rezerwatu.
2.	Nadmierny wzrost liczebności lokalnej populacji lisów zagrażający kolonii zwartej susła perełkowanego.	Redukcja liczebności lokalnej populacji lisów.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie
Arkadiusz Iwaniuk
dr inż. Arkadiusz Iwaniuk

Załącznik nr 2

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	W przypadku chęci i zgody właściciela gruntu, wypas krów lub innych kopytnych zwierząt gospodarskich (owce, konie, kozy) na wybranych powierzchniach w obrębie rezerwatu w terminie od około 15 maja do około 31 sierpnia, w zależności od zasobności murawy pastwiskowej.	do 3 ha	Gmina: Grabowiec obręb: Góra Grabowiec działki o nr ewid.: 2613; 3024 (część północna i środkowa); 3025 (część północna i środkowa)
	W zależności od intensywności prowadzonego wypasu dwu lub trzykrotne koszenie lub dokaszanie roślinności zielnej w okresie od 1 maja do 15 października, ze zgrabieniem, zebraniem i wywiezieniem skoszonej biomasy poza obręb rezerwatu.	do 3 ha w zależności od powierzchni prowadzonego wypasu	Gmina: Grabowiec obręb: Góra Grabowiec działki o nr ewid.: 2613; 3024 (część północna i środkowa); 3025 (część północna i środkowa)
2.	Odstraża lisów w lokalnej populacji.	do 20 szt.	Teren rezerwatu oraz w promieniu do 3 km od jego granic.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

dr inż. Arkadiusz Iwanluk

UZASADNIENIE

do zarządzenia nr...5/2022

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie

z dnia 8. maja 2022 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Wygon Grabowiecki” wynika z art. 22 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.), zgodnie z którym dla rezerwatów przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne.

Rezerwat przyrody „Wygon Grabowiecki”, o powierzchni 6,38 ha, został utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dn. 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1995 r. Nr 5, poz. 62). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska susła perełkowanego.

Ze względu na występowanie susła perełkowanego, gatunku z Załącznika II Dyrektywy 92/43/EWG, na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510) obszar rezerwatu objęty został ochroną w formie obszaru Natura 2000, jako obszar specjalnej ochrony siedlisk Wygon Grabowiecki PLH060027.

Maksymalną liczebność susłów, przy intensywnym użytkowaniu pastwiska zanotowano na tym obiekcie na przełomie lat 80 i 90-tych ubiegłego wieku. Inwentaryzacje prowadzone po roku 2000 wykazywały postępujący bardzo duży spadek liczebności susłów, który doprowadził do ich wyginięcia w obrębie rezerwatu.

Przyczyną wyginięcia susłów na terenie rezerwatu było nałożenie się negatywnych czynników, które w znaczący sposób pogarszały warunki siedliskowe. Stan taki był ściśle związany z daleko postępującymi zmianami w sposobie użytkowania pastwisk. Po stopniowym ograniczaniu wypasu na terenie rezerwatu, zaniechano go całkowicie pod koniec lat 90 ubiegłego wieku. Doprowadziło to do zaawansowanej sukcesji i przekształcenia siedliska w całkowicie nieprzydatne do zasiedlenia przez susły. Realizowane w ramach kolejnych wieloletnich projektów ochronnych zadania miały na celu odtworzenie odpowiednich warunków siedliskowych. Rekultywowano i podsiewano powierzchnie zasiedlane przez susły w kierunku odtworzenia właściwych muraw pastwiskowych, które zapewniałyby susłom odpowiednią bazę pokarmową. Równolegle prowadzono kompleksowe usuwanie wieloletniego podrostu drzew i krzewów. Stale prowadzono również cykliczne zabiegi konserwatorskie dotowanych koszeń i wypasu oraz redukcyjny odstrzał lisów. Niestety zbyt mała liczebność susłów sięgająca od kilkunastu do kilku osobników nie pozwoliła na odtworzenie kolonii. Prawdopodobnie podstawową przyczyną tego stanu stała się zbyt mała liczebność susłów w ostatnich latach, które tworzyły jeden tylko klan rodzinny. Jest to zdecydowanie niekorzystne zjawisko, które skutkuje chowem wsobnym i stałym ograniczaniem zmienności genetycznej, przekazywaniem genów letalnych i ograniczaniem rozrodu. Również ekstremalne warunki pogodowe, jakie panowały w ciągu ostatnich kilku lat skutecznie ograniczyły możliwość reaktywacji kolonii z niewielkiej liczby osobników.

Obecnie po rekultywacji oraz po stosowaniu systematycznym zabiegów ochrony czynnej (koszenie i nawożenie) warunki siedliskowe należy uznać za optymalne. W związku z powyższym, teren rezerwatu należy przygotowywać do odtworzenia kolonii susłów perełkowanych, co wiąże się z utrzymaniem odpowiednich warunków siedliskowych.

Głównym zagrożeniem w rezerwacie jest zaniechanie kośno-pastwiskowego użytkowania terenu, prowadzące do zarastania terenu roślinnością zielną, podrostem drzew i krzewów, co powoduje pogorszenie warunków siedliskowych dla susłów perełkowanych będących przedmiotem ochrony rezerwatu. Jednym z podstawowych warunków, jakie musi spełniać siedlisko susła perełkowanego, gatunku dla którego bardzo ważne jest szerokie pole obserwacji, jest poza odpowiednim składem gatunkowym murawy, systematyczne utrzymywanie jej na niskim poziomie.

W związku z powyższym, dla zachowania walorów przyrodniczych rezerwatu, niezbędne jest prowadzenie czynnej ochrony polegającej na wypasie i koszeniu murawy. Wypasanie murawy należy prowadzić w oparciu o stado krów lub innych kopytnych zwierząt gospodarskich, których obsada, w miarę możliwości, zostanie dostosowana do powierzchni w oparciu o liczbę przeliczeniową, wg współczynnika przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP. Przy wykonywaniu koszeń należy zachować odpowiednią wysokość murawy. Niedopuszczalne jest zbyt niskie koszenie prowadzące do niszczenia murawy lub pozostawienie trawy zbyt wysokiej. Jej wysokość po skoszeniu powinna być zbliżona do wysokości trawy po wypasie krów, natomiast skoszona biomasa powinna zostać wywieziona poza teren rezerwatu.

W sąsiedztwie rezerwatu stwierdzono nadmierny wzrost liczebności lokalnej populacji lisów. Drapieżniki te zagrażają populacjom susła perełkowanego, szczególnie tym niewielkim i w związku z tym należy wykonać odstrzał lisów na terenie rezerwatu i w jego pobliżu.

Wykonanie zaplanowanych zabiegów ochronnych przyczyni się do stworzenia i zachowania optymalnych warunków do odtwarzania lokalnej kolonii susłów perełkowanych, poprzez planowaną reintrodukcję tych zwierząt w rezerwacie. Termin przeprowadzenia ww. reintrodukcji uzależniony jest od liczby osobników w populacjach źródłowych, tj. tych z których mogą być odławiane susły do przesiedlenia.

Zaplanowane zabiegi ochronne wpisują się w zadania ochronne obszaru Natura 2000 Wygon Grabowiecki PLH060027 ustanowione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wygon Grabowiecki PLH060027 (Dz. Urz. woj. lubelskiego z 2014 r. poz. 2334).

W ramach realizowanego projektu pn.: „Lubelska Natura 2000 – wdrażanie planów zadań ochronnych” POIS.02.04.00-00-0024/16, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie posiada zapewnienie finansowania zadań ochronnych objętych niniejszym zarządzeniem.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie

dr inż. Arkadiusz Iwaniuk

